

אלומון יולי חزمة تموز

באור רוח

פתחנו את הסמינר בבוקר טוב על הגישה הנרטיבית – תודה לימור! והמשכנו בסיפור ישראלי – תודה סמדר! לימור וסמדר שיתפו באופן מעניין, חווייתי ומרגש!

התחלנו את הסמינר בפעילות שעסקה במתווה **ודמני-ענבר**, על בסיס הראיונות שקיימנו עם בעלי תפקידים במוסדות שלנו. הקשבנו (ברביעיות) האחד לתובנות של האחר ולמדנו על השונה ועל הדומה בצורת ההתייחסות ובאופן היישום של המוסדות השונים. המשינו בפעילות **האקווריום**, שבה דנו ארבע דמויות מתחלפות (דמות מהמטה, מפקחת מהמחוז, ראש חוג במכללה וסטודנט) בשאלות רלוונטיות, כגון: מה היה הפער הבולט בין מה שכתוב במסמכים לבין מה שקורה בפועל? מהי האחריות שלך, או של מי שאת/ה מייצג/ת, להצלחת המתווה/הפיילוט, ומה יכולה או צריכה להיות האחריות של האחרים? לו היית יכול/ה להשפיע מחר בבוקר – בשינוי קטן אחד או במהלך נרחב – מה היית עושה כדי לקדם את המתווה?

גילינו ש"אין צודקים"... לכל אחד זווית ראייה צודקת משלו, עם נימוקים מבוססים וצרכים שונים. הקבוצה העלתה את הקושי להתייחס למתווה ולפיילוט כמקשה אחת, והעלתה שאלות נוספות: מה תפקיד המל"ג בהקשר של התחרותיות בין המכללות השונות? האם קיים תהליך הערכה כלשהו? מהם מדדי ההצלחה, ומי אחראי למדוד אותם? האם יש מדדים ל"הערכת נזקים" (סגירת חוגים, עזיבת סטודנטים, פיטורי מרצים, ועוד)?

בהמשך נפגשנו עם **מוהנא פארס** (עד לפני שנה, סמנכ"ל ומנהל המינהל לחינוך טכנולוגי), והוא הכיר לנו את התוכנית "מתמטיקה 5 פי 2" כדוגמה למודל הצלחה בשדה הממשלתי. הרצאתו הייתה מעוררת השראה ומחשבה, אך גררה גם לא מעט הסתייגויות בדבר מקומה של המצוינות במתמטיקה. מואנה הדגיש את חשיבותם של החיבור לשטח, איסוף נתונים, למידת המציאות על בוריה, זיהוי השחקנים השונים, מתן מענים דיפרנציאליים, זיקה בין החינוך לתעשייה, קיום הטיה מגדרית, והצורך ההכרחי בטיפול תמונת עתיד (הציר המנטלי בבניית תחושת המסוגלות). לדבריו, דרושות "תאוריה רזה ופרקטיקה חכמה".

המשכנו את היום בבניית **מפות ממשקים** אישיות, שיח ברביעיות, ולאחריהם שיח במליאה שממנו עלו כמה תובנות: קיומם של ממשקים עם גורמים רבים, הרבה חיצים דו-כיווניים, מתח עם ההנהלה, ה"אני" לרוב במרכז, הרבה קשרים דיאלוגיים, ומבנים ארגוניים שונים.

לאחר **הליכה קבוצתית** אל עבר הים וארוחת ערב, נפגשנו **לפעילות ערב** בנושא **זהויות**, בהנחיית ורוד ואדם. תודה על ערב מהנה, מעניין ומצחיק!

"כאלו רקמה אלגנטית אחת חיה..." – חן אחז ארבל/תל

פתחנו את הבוקר השני בבוקר טוב של חאלד, ששיתף באתגרי החברה הבדואית המסורתית – תודה חאלד! והמשכנו בסיפור ישראלי שלא הותר שום עין יבשה – תודה שרון!

נפרדנו משפיים ונסענו למכון מופ"ת למפגש עם חלק מחברי **רשת אלומות**. פגשנו לראשונה את עוצמת הרשת: גאוות יחידה, תחושת שייכות והבנה שיום אחד גם אנחנו, "פרחי" אלומות, נהיה שותפים ברשת זו של חברות ומחויבות לתחום החינוך והכשרת המורים בישראל.

בהנחייתה של **ד"ר טלי אשר** חווינו לראשונה את מתודת ה"**מרחב הפתוח**" שגיבש הריסון אוון (1985). במרחב זה "כל קול הוא קול שווה ערך", ושיטת הדיון היא שוויונית ודמוקרטית. מימוש הפוטנציאל של המרחב הפתוח קשור גם ליכולת של שותפיו להיות "דבורים" ולהיות "פרפרים", ולהבנה שהמרחב הפתוח דורש חיבור בין הראש, הלב והרגליים. בהקשר זה, שיתפה טלי בשירו של ישראל אלירז: **"אני רואה איך הנראה מבקש להראות ועושה צעד אחד קדימה"**.

שיר זה חיבר אותנו באחת לדבריו של מוהנא פארס מן היום הקודם, MAKE THINGS INVISIBLE, וגרם לנו להרהר בנראה ובבלתי נראה, תוך טוויית קור נוסף ברשת הנארגת באלומות מיום ליום וממפגש למפגש.

במרחב הפתוח עלו ונידונו תשע **תופעות בלתי רצויות** (אף שלא כולן נוסחו כך בשלב זה) שחברי אלומות ה' ראו לנכון לקדם במסגרת כתיבת מסמכי מדיניות:

1. ירידת ערכו של תחום החינוך
2. מידת ההלימה בין תוכני הפיתוח המקצועי לבין הצרכים בשטח
3. פרופיל המועמדים להוראה, הורדת הסטנדרטים לקבלתם
4. חוסן רגשי, מענה לבדידות והיבטים נפשיים כחלק מההכשרה ומההוראה
5. היעדר שליטה בשפה העברית כמרחב של קרבה ושותפות גורל
6. חינוך לחשיבה ביקורתית
7. נתק בין ההתנסות המעשית לבין החוג האקדמי
8. זהות ערבית כחלק מתהליכי ההכשרה
9. איכות ההכשרה הדיסציפלינרית למתכשרים לבית הספר היסודי

הנושאים שעלו משקפים את האתגרים המורכבים של הכשרת המורים, ומזמינים אותנו לחשוב כיצד נוכל לתרום בזירה זו. מתוך הנושאים, ובאמצעות "מד אנרגיה", נבחרו שש התופעות הראשונות להמשך העמקה במסגרת כתיבת מסמכי המדיניות.

עם סיום המרחב הפתוח התנסינו לראשונה **בזמן קבוצה**. במפגש עלו שאלות מגוונות, רובן עסקו בהשתמעויות של המרחב הפתוח. האם עלו הנושאים הנוגעים ביותר? האם כל הקולות נשמעו? או שמא היו כאלה שלא מצאו את מקומם? אבל כאן בדיוק טמונה אולי חוכמת המתודה של המרחב הפתוח: **"מה שקורה הוא הדבר הנכון"**. זו אינה אמירה של ויתור, אלא של הקשבה; קבלה של התהליך כפי שהתרחש. אולי לא הכול נאמר, אבל מה שכן נאמר היה כנראה המדויק ביותר לנו באותו רגע. התחושה הייתה שהשיח הפתוח התקיים במתכונת של "פופקורן" – קפיצה בין נושאים ודוברים, באופן פחות מובנה ולעיתים גם מבלבל. חלק מהעמיתים הרגישו שדווקא הצורה הזו אפשרה ביטוי חופשי ואותנטי, ואילו אחרים ציינו שהמעברים המהירים פגעו ביכולת להקשיב ולהעמיק. בין הקפיצות המהירות והדיון התזזיתי, נשאלת השאלה אם הצלחנו באמת להקשיב, ואם כן – איזו הקשבה הפעלנו?

לסיום היום נפגשנו עם **פרופ' ציפי ליבמן**, לשעבר נשיאת מכללת סמינר הקיבוצים, שפרסה בפנינו את תמונת המצב של ההשכלה הגבוהה בישראל: תובנות, אתגרים ומאחורי הקלעים. פרופ' ליבמן אף שיתפה בקצרה בעבודת הוועדה הנוכחית שהיא עומדת בראשה – ועדת המומחים לבחינת מערך הכשרת המורים בישראל. למדנו ממנה, בין השאר, על נקודת מבט היסטורית בדבר "חוק ההשכלה הגבוהה", על תהליכי הובלה ועל האחריות הנגזרת מ"חופש אקדמי". ציפי ציטטה את דבריה של חברת הכנסת שושנה פרסיץ, יו"ר ועדת החינוך בשנים שבהן התקיימו הדיונים על חוק המל"ג: "המדע איננו זרוע ממשלתית. הוא בן חורין, או שאיננו כלל". ציטוט משמעותי זה המשיך להדהד בראשנו גם לאחר המפגש.

חתמנו את הסמינר במשחק **דומינו**, שבו כל חצי דף נשא מילה שבחרנו לכתוב כרושם או כתחושה אישית מתוך היום. בסמינר. בלטו בעיקר מופעים שונים של המילה **רגש**, שביטאה עבור רבים מאיתנו את החיבור והעוצמה שחווינו.

